

Automatiskt beräknat avdrag för egen- avgifter

- Förslag till ändringar i**
- inkomstskattelagen (1999:1229),**
 - socialavgiftslagen (2000:980), och**
 - skatteförfarandelagen (2011:1244).**

1	Sammanfattning.....	2
2	Författningsförslag	3
2.1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	3
2.2	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	9
2.3	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).	10
3	Bakgrund och gällande rätt.....	11
3.1	Allmänt om egenavgifter	11
3.1.1	Avdrag för egenavgifter	11
3.1.2	Nedsättning av egenavgifterna	11
3.1.3	Särskilda regler vid skalbolagsbeskattning	12
3.1.4	Ändring vid avvikelse från deklarationen	12
4	Promemorians förslag.....	14
4.1	Avdrag för egenavgifter vid inkomstbeskattningen.....	14
4.1.1	Avdrag för egenavgifter vid skalbolagsbeskattning	18
4.1.2	Socialavgiftslagen (2000:980).....	18
4.2	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	19
5	Konsekvensanalys	20
5.1	Offentligfinansiella konsekvenser	20
5.2	Konsekvenser för Skatteverket.....	21
5.2.1	Initiala kostnader för förslaget	21
5.2.2	Löpande kostnader/inbesparingar för förslaget.....	23
5.3	Ikraftträdande och informationsinsatser	24
5.4	Konsekvenser för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag m.fl.	24
6	Författningskommentarer	27
6.1	Inkomstskattelagen (1999:1229)	27
6.2	Socialavgiftslagen (2000:980).....	28
6.3	Skatteförfarandelagen (2011:1244).....	29

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att Skatteverket, med utgångspunkt i de uppgifter som den skattskyldige lämnar i sin inkomstdeklaration, automatiskt beräknar och tillgodoför avdrag för de för samma inkomstår debiterade egenavgifterna. Förslaget – som medför kostnadsinbesparingar för såväl de skattskyldiga som Skatteverket – innebär ändringar i 3 kap. 18 §, 11 kap. 44 §, 12 kap. 36 §, 15 kap. 7 §, 16 kap. 29 och 30 §§, 30 kap. 6 §, 33 kap. 5 §, 34 kap. 5 §, 49 a kap. 11 § samt 65 kap. 4 § inkomstskattelagen (1999:1229), i 3 kap. 9 och 14 §§ socialavgiftslagen (2000:980) samt i 29 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Ett system med maskinellt beräkning och tillgodoförande av de för samma inkomstår debiterade egenavgifterna kräver omfattande förändringar i Skatteverkets datasystem. Att ta fram och testa ett sådant system är tidskrävande varför verket föreslår att reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) att 3 kap. 18 §, 11 kap. 44 §, 12 kap. 36 §, 15 kap. 7 §, 16 kap. 29 och 30 §§, 30 kap. 6 §, 33 kap. 5 §, 34 kap. 5 §, 49 a kap. 11 § samt 65 kap. 4 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

18 §¹

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig i

1. inkomstslaget tjänst för inkomster som anges i 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta med undantag för inkomster som anges i 6 § 1, 4 och 5 den lagen, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen,

2. inkomstslaget tjänst eller näringsverksamhet för inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,

3. inkomstslaget näringsverksamhet för inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,

4. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras eller blir privatbostadsrätt,

5. *inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för egenavgifter,*

6. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för periodiseringsfond och expansionsfond,

7. inkomstslaget näringsverksamhet för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §,

8. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

9. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

5. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för periodiseringsfond och expansionsfond,

6. inkomstslaget näringsverksamhet för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §,

7. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

8. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

¹ Senaste lydelse 2013:771.

10. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

12. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

13. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

14. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

Ersättning i form av sådan royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas som ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 13 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

9. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

12. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

13. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 12 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

11 kap.

44 §²

I 12 kap. 36 och 36 a §§ samt 62 kap. 5 § finns bestämmelser om ändrad debitering och återföring av avdrag för *egenavgifter och arbetsgivaravgifter*. I 62 kap. 6 § finns bestämmelser om ändrad debitering av utländska socialförsäkringsavgifter

I 12 kap. 36 a § samt 62 kap. 5 § finns bestämmelser om ändrad debitering och återföring av avdrag för arbetsgivaravgifter. I 62 kap. 6 § finns bestämmelser om ändrad debitering av utländska socialförsäkringsavgifter.

12 kap.

36 §³

Debiterade egenavgifter ska dras av till den del de avser inkomster i inkomstslaget tjänst. Om avgifterna sätts ned, ska motsvarande belopp

Fysisk person har rätt till avdrag för egenavgifterna för beskattningsåret till den del de avser inkomster i inkomstslaget tjänst.

² Senaste lydelse 2012:832.

³ Senaste lydelse 2010:1277.

tas upp i inkomstslaget det beskattningsår då debiteringen ändras.

Vidare ska ett avdrag göras för egenavgifterna för beskattningsåret med högst 25 procent av ett underlag som beräknas enligt tredje stycket. Avdraget ska dock vara högst 20 procent om den skattskyldige antingen vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år eller då inte fyllt 65 år men under hela året fått hel ålderspension eller dött under året. Avdraget ska återföras till beskattning det följande beskattningsåret.

Underlaget utgörs av sådana intäkter i inkomstslaget tjänst som enligt 59 kap. 14 och 20 §§ socialförsäkringsbalken är inkomst av annat förvärvsarbete, minskade med andra kostnader som ska dras av från dessa intäkter *än sådant avdrag som avses i andra stycket* och med sjuk- och rehabiliteringspenning och liknade ersättningar som avses i 59 kap. 14 § 4 samma balk.

Underlaget utgörs av sådana intäkter i inkomstslaget tjänst som enligt 59 kap. 14 och 20 §§ socialförsäkringsbalken är inkomst av annat förvärvsarbete, minskade med andra kostnader som ska dras av från dessa intäkter och med sjuk- och rehabiliteringspenning och liknade ersättningar som avses i 59 kap. 14 § 4 samma balk.

15 kap.

7§

I 16 kap. 3 finns bestämmelser om återföring av avdrag för framtida garantiutgifter.

I 16 kap. 17, 18 och 29 §§ finns bestämmelser om återföring av avdrag för avsättning för egenavgifter och vid nedsättning av skatter och avgifter.

I 16 kap. 17 och 18 §§ finns bestämmelser om återföring vid nedsättning av skatter och avgifter.

16 kap.

29 §⁴

Debiterade egenavgifter ska dras av till den del de avser näringsverksamheten. Om avgifterna sätts ned ska motsvarande del av avdraget återföras till beskattning det år då debiteringen ändras.

Avdrag ska dessutom göras för ett belopp som sätts av för att täcka egenavgifterna för beskattningsåret.

Fysisk person har rätt till avdrag för egenavgifter för beskattningsåret till den del de avser näringsverksamheten.

⁴ Senaste lydelse 2007:1419.

Avdraget ska återföras till beskattning det följande beskattningsåret.

30 §⁵

Avdrag enligt 29 § *andra stycket* ska beräknas på ett underlag som motsvarar överskottet i näringsverksamheten före avdraget minskat med

1. sjukpenning eller annan ersättning som avses i 15 kap. 8 §, och
2. inkomst som räknas som inkomst av anställning enligt 59 kap. 8-13 §§ socialförsäkringsbalken och inte omfattas av undantag enligt 59 kap. 23 eller 25 § samma balk.

Avdraget får uppgå till högst 25 procent av underlaget. För sådana inkomster eller skattskyldiga som avses i 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster får dock avdraget uppgå till högst 20 procent.

Avdrag enligt 29 § ska beräknas på ett underlag som motsvarar överskottet i näringsverksamheten före avdraget minskat med

30 kap.

6 §

Enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i svenska handelsbolag får dra av högst ett belopp som motsvarar 30 procent av ett för periodiseringsfond justerat positivt resultat.

Med det för periodiseringsfond justerade resultatet avses resultatet av näringsverksamheten före avdrag för avsättning till periodiseringsfond ökat med

- avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §,
- avdrag för premie för pensionsförsäkring och inbetalning på pensionskonto enligt 16 kap. 32 § samt särskild löneskattenligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader avseende dessa poster, och
- avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap., minskat med

- sjukpenning och liknande ersättningar som avses i 15 kap. 8 §,

- återfört avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §, och

- återfört avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap.

Med det för periodiseringsfond justerade resultatet avses resultatet av näringsverksamheten före avdrag för avsättning till periodiseringsfond

ökat med

- avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §,
- avdrag för premie för pensionsförsäkring och inbetalning på pensionskonto enligt 16 kap. 32 § samt särskild löneskattenligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader avseende dessa poster, och
- avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap.,

minskat med

- sjukpenning och liknande ersättningar som avses i 15 kap. 8 §,

och

⁵ Senaste lydelse 2010:1277.

33 kap.

5 §⁶

Positiv räntefördelning får göras med högst ett belopp som motsvarar ett för räntefördelning justerat resultat.

Med det för räntefördelning justerade resultatet avses resultatet av näringsverksamheten före räntefördelning *ökat med*

Med det för räntefördelning justerade resultatet avses resultatet av näringsverksamheten före räntefördelning *ökat med*

- avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §,
 - avdrag för premie för pensionsförsäkring och inbetalning på pensionsparkonto enligt 16 kap. 32 § samt särskild löneskatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader för dessa poster,
 - avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap., och
 - avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap.,
- minskat med* *minskat med*
- sjukpenning och liknande ersättningar som avses i 15 kap. 8 §,
 - återfört avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §,
 - återfört avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap., och
 - återfört avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap.

Om verksamheten upphör, ska resultatet enligt andra stycket

- inte ökas med avdrag för avsättning till periodiseringsfond och expansionsfond, och
- inte minskas med återfört avdrag för avsättning till periodiseringsfond och expansionsfond.

34 kap.

5 §

Med det för expansionsfond justerade resultatet avses resultatet av näringsverksamheten före avdrag för avsättning till expansionsfond *ökat med*

- avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §, och
 - avdrag för premie för pensionsförsäkring och inbetalning på pensionsparkonto enligt 16 kap. 32 § samt särskild löneskatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader avseende dessa poster,
- minskat med*

- sjukpenning och liknande ersättningar som avses i 15 kap. 8 §, – sjukpenning och liknande ersättningar som avses i 15 kap. 8 §.

och

- återfört avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §.

⁶ Senaste lydelse 2007:1419.

49 a kap.11 §⁷

Kapitalvinst på grund av avyttringen av en andel i ett skalbolag ska tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet det beskattningsår när andelen avyttrades.

Kapitalvinst på grund av avyttringen av en andel i ett skalbolag ska, *efter avdrag för egenavgifter enligt 16 kap. 29 §*, tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet det beskattningsår när andelen avyttrades.

65 kap.4 §⁸

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten 25 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2, 6 eller 7 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingsskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2, 5 eller 6 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingsskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För begränsat skattskyldiga fysiska personer med anknytning till utländsk stats beskickning som avses i 3 kap. 17 § 2-4 tillämpas 3 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på egenavgifter som hänför sig till inkomståret 2017 och senare.

2. Äldre bestämmelser ska fortsatt tillämpas på egenavgifter som hänför sig till inkomståret 2016 och tidigare. Tillkommande eller nedsatta egenavgifter hänförliga till inkomståret 2016 eller tidigare ska dock inte påverka beräkningarna enligt 30 kap. 6 §, 33 kap. 5 § respektive 34 kap. 5 §.

⁷ Senaste lydelse 2007:1419.

⁸ Senaste lydelse 2009:1060.

2.2 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att det i socialavgiftslagen (2000:980) ska införas en ny paragraf, 3 kap. 21 §, samt närmast före denna paragraf en ny rubrik, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Begränsning av avgifterna för mindre ersättningar och avgiftsunderlag

17 a §

Egenavgifter ska betalas med ett belopp motsvarande den del av ersättningen eller avgiftsunderlaget som överstiger i 9 respektive 14 § angivna belopp och i första hand anses utgöra ålderspensionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på egenavgifter som hänför sig till inkomståret 2017 och senare.

2.3 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 29 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.

1 §

- Inkomstdeklaration ska lämnas till ledning för
1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt
 - a) inkomstskattelagen (1999:1229),
 - b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 - c) 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i de fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
 - e) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - f) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - g) 2 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
 - h) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
 2. bestämmande av underlag för att ta ut egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
 3. bestämmande av skattereduktion, samt
 3. bestämmande av *avdrag för egenavgifter enligt 12 kap. 36 § och 16 kap. 29 § inkomstskattelagen respektive skattereduktion, samt*
 4. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

3 Bakgrund och gällande rätt

3.1 Allmänt om egenavgifter

Egenavgifter betalas i första hand av egenföretagare och delägare i handelsbolag som har F-skatt och som redovisar inkomst av näringsverksamhet. Underlaget för avgifterna är vinsten av näringsverksamheten. I vissa fall ska egenavgifter också betalas på inkomster som beskattas i inkomstlaget tjänst.

Av 2 kap. 26 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, följer att bestämmelserna om egenavgifter också ska tillämpas på särskild löneskatt enligt 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster och på allmän löneavgift enligt 2 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.

3.1.1 Avdrag för egenavgifter

Vid inkomstbeskattningen ska enligt 16 kap. 29 och 30 §§ IL den skattskyldige göra avdrag i inkomstlaget näringsverksamhet för ett belopp som sätts av för att täcka egenavgifterna för beskattningsåret. Detta avdrag får uppgå till högst 25 procent av underlaget eller, för inkomster eller skattskyldiga som avses i 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, högst 20 procent av underlaget. Eftersom avdraget ska motsvara de egenavgifter och den allmän löneavgift som belöper på det aktuella beskattningsåret, gjorde regeringen i prop. 2006/07:84 s. 22 bedömningen att lagreglerna inte behövde justeras till följd av den föreslagna nedsättningen av egenavgifter och den allmänna löneavgiften för personer som vid årets ingång är mellan 18 och 24 år. Av detta följer att för en person som fyllt 20 år och som ska betala egenavgifter och allmän löneavgift med sammanlagt 14,88 procent ska avdraget för årets avsättning för egenavgifter motsvara cirka 13 procent av underlaget (= 14,88/114,88). Motsvarande gäller också för sådant avdrag för egenavgifter som enligt 12 kap. 36 § IL ska göras i inkomstlaget tjänst.

Den skattskyldige ska påföljande beskattningsår återföra avdraget för avstämning mot debiterade egenavgifter (12 kap. andra stycket och 16 kap. 29 § andra stycket IL).

3.1.2 Nedsättning av egenavgifterna

Enligt 3 kap. 18 § socialavgiftslagen (2000:989), förkortad SAL, har avgiftsskyldig som har ett avgiftsunderlag som överstiger 40 000 kronor rätt till nedsättning av egenavgifterna med 7,5 procent, dock högst 15 000 kronor. Avdraget får dock inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften.

Handelsbolag och enskild näringsidkare som bedriver verksamhet från ett fast driftställe inom ett stödområde får göra avdrag för regionalt nedsättningsbelopp. Sådant avdrag medges från egenavgifterna med tio procent av underlaget, dock högst med 18 000 kronor per år. Har ett handelsbolag gjort avdrag för arbetsgivaravgifter får den utvidgade nedsättningen av egenavgifterna och avdraget för arbetsgivaravgifter för samtliga delägare i handelsbolaget sammanlagt uppgå till högst 85 200 kronor per år och avdraget ska fördelas mellan delägarna i proportion till hur den skattepliktiga inkomsten från handelsbolaget har fördelats mellan dem, se 6 och 6 a §§ lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och SAL. Om statliga stöd har beviljats kan detta påverka rätten till nedsättning. Om fråga är om ett

stöd av mindre betydelse – dvs. om stödet är så litet att nedsättning kan medges – ska detta framgå av det beslut som handelsbolaget eller dess delägare har fått av den stödgivande myndigheten. I de fall nedsättning för egenavgifter begärs för inkomst från handelsbolag ska nedsättningsbeloppet redovisas i inkomstdeklarationen.

Enligt 16 kap. 31 § IL ska avdrag för egenavgifter beräknas för varje handelsbolagsdelägare för sig. Avsättningarna görs hos delägarna.

3.1.3 Särskilda regler vid skalbolagsbeskattning

Enligt 49 a kap. 11 § IL ska kapitalvinst på grund av avyttringen av en andel i ett skalbolag tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet det beskattningsår när andelen avyttrades. Av 14 kap. 12 § IL framgår vidare att all näringsverksamhet som bedrivs av en enskild näringsidkare räknas som en enda näringsverksamhet med undantag för självständig näringsverksamhet utomlands. Av 14 kap. 13 a § IL framgår emellertid att kapitalvinst som enligt 49 a kap. IL ska tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet när en fysisk person avyttrar en andel i skalbolag räknas som en egen näringsverksamhet.

Enligt 16 kap. 29 § IL ska debiterade egenavgifter dras av till den del de avser näringsverksamheten. I paragrafens andra stycke sägs att avdrag dessutom ska göras för ett belopp som sätts av för att täcka egenavgifterna för beskattningsåret. Avdraget ska återföras det följande beskattningsåret. Av 16 kap. 30 § IL framgår hur man ska beräkna det belopp som satts av för att täcka egenavgifterna och i 62 kap. 5 § IL anges att allmänt avdrag ska göras för debiterade egenavgifter som inte ska dras av i något av inkomstlagen.

I ett ställningstagande den 1 december 2004 (dnr 130 684115-04/111) har Skatteverket uttalat att eftersom kapitalvinst vid avyttring av en andel i ett skalbolag enligt 49 a kap. 11 § IL ska tas upp som *överskott* kan något avdrag för belopp som sätts av för att täcka egenavgifterna för beskattningsåret i enlighet med bestämmelsen i 16 kap. 29 § IL inte göras. Skatteverket har vidare konstaterat att avdrag för debiterade egenavgifter hänförliga till en skalbolagsförsäljning inte kan göras i en annan näringsverksamhet. Skatteverket tolkar dessutom skalbolagsreglerna som att den aktuella näringsverksamheten enbart existerar vid själva skalbolagsavyttringen eftersom sådan kapitalvinst ska tas upp som överskott av en egen passiv näringsverksamhet. Detta innebär att det inte finns utrymme för några avdrag i denna näringsverksamhet i enlighet med vad som ovan framförts. Då egenavgifterna debiteras året efter skalbolagsavyttringen finns det året således ingen näringsverksamhet där man kan yrka avdrag för egenavgifterna i fråga. Avdrag för de debiterade egenavgifterna ska därför göras som ett allmänt avdrag i enlighet med bestämmelsen i 62 kap. 5 § IL.

3.1.4 Ändring vid avvikelse från deklarationen

Om nettointäkten av en skattskyldigs verksamhet sänks av en skattedomstol ska egenavgifterna räknas om. Restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter är enligt 16 kap. 29 § IL skattepliktiga i den mån avdrag tidigare har medgetts för dem. Avgifterna är skattepliktiga för det beskattningsår de har restituerats, avkortats eller avskrivits.

Om nettointäkten av näringsverksamheten höjs genom avvikelse från deklarationen uppkommer frågan i vilka fall också egenavgifterna ska ändras. Frå-

gan har prövats bl.a. i RÅ 1987 ref. 65 I-II och RÅ 1990 ref. 37 (samtidigt prövades två likartade fall med samma utgång).

Av 1987 års domar framgår att avdraget för egenavgifter ska räknas om när det är fråga om mer än en mindre ändring av nettointäkten. Även efter 1990 års domar har 1987 års domar giltighet. Dåvarande Riksskatteverket har i en skrivelse med anledning av 1987 års domar angett att med mer än en mindre ändring bör förstås ändring av nettointäkten före avdrag för avsättning för egenavgifter på mer än 20 procent. Ändringar av intäkten med lägre belopp än 10 000 kronor bör dock alltid räknas som mindre ändring och ändringar på högre belopp än 100 000 kronor alltid räknas som mer än en mindre ändring. 1987 års domar från HfD får tolkas så att om det är fråga om mer än en mindre ändring av nettointäkten så bör omräkning göras ex officio. Om det i stället är fråga om bara en mindre ändring av nettointäkten bör någon ändring av avdraget för egenavgifter inte göras utan yrkande från den skattskyldige. Om denne yrkar ändrat avdrag bör detta kunna godtas.

4 Promemorians förslag

4.1 Avdrag för egenavgifter vid inkomstbeskattningen

Promemorians förslag: Avdraget för egenavgifter vid inkomstbeskattningen beräknas och tillgodoförs av Skatteverket med ledning av de uppgifter den skattskyldige har lämnat i sin inkomstdeklaration.

Skälen till promemorians förslag: I 12 kap. 36 § och 16 kap. 30 § IL anges vissa schabloner när det gäller det avdrag som den skattskyldige ska göra i inkomstslaget näringsverksamhet för att täcka egenavgifterna och den allmänna löneavgiften för beskattningsåret. Utformningen av dessa schabloner innebär att avdragen får uppgå till *högst* 25 procent respektive *högst* 20 procent av ett i paragraferna närmare angivet underlag. Som redovisats i avsnitt 3.1.1 är syftet med dessa bestämmelser att avdraget ska motsvara de egenavgifter, den särskilda löneskatt och den allmänna löneavgift som belöper på det aktuella beskattningsåret. I de nuvarande reglerna anges således två procentsatser med vilka avdrag högst kan medges.

I huvudregeln i 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2001:980), förkortad SAL, anges den procentsats med vilken egenavgifter tas ut. Från denna huvudregel finns i 3 kap. 15–16 §§ SAL tre undantag, ett avseende personer som fyllt 65 år, ett avseende personer som inte fyllt 26 år och slutligen ett avseende personer som har pension. Vidare kan fem olika procentsatser bli aktuella beroende på det antal karensdagar i sjukförsäkringen som den försäkrade har valt (3 kap. 17 § SAL). Härutöver kommer att de som är verksamma inom ett stödområde enligt lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) kan vara berättigade till ett särskilt avdrag.

Sammantaget kan således konstateras att den procentsats med vilken egenavgifter tas ut kan variera högst avsevärt. De två schabloner som anges i 12 kap. 36 § respektive 16 kap. 30 § IL är således missvisande i det att de för den oinvidde kan sägas antyda att den skattskyldige har en rätt att få avdrag med ett belopp motsvarande 25 respektive 20 procent av avgiftsunderlaget. För de skattskyldiga som önskar räkna fram och yrka avdrag med ett belopp motsvarande de faktiska på året belöpande egenavgifterna är regelsystemet många gånger så komplicerat att den enda för dem framkomliga vägen är att yrka avdrag med de i lagrummen angivna procentsatserna. Detta innebär i flertalet fall att det för året yrkade och medgivna schablonavdraget överstiger de avgifter som rent faktiskt kommer att tas ut och att den skattskyldige får en ”löpande” skattecredit.

Frågan om att införa ett maskinellt system för beräkning av avdrag för egenavgifter har behandlats i Skatteförenklingsutredningens betänkande SOU 2014:68, Förenklade skatteregler för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Utredningen – som hade tillgång till ett utkast till denna promemoria – uttalade i denna del följande (SOU 2014:68 s. 107ff):

Ordningen med schablonavdraget och avstämningen av förra årets egenavgifter är komplex. Utredningen har därför övervägt alternativa metoder för uttaget av egenavgifter. Som ovan framgått kan den pro-

centsats med vilken egenavgifter tas ut numera variera avsevärt. De två schablonerna i 12 kap. 36 § respektive 16 kap. 30 § IL är således missvisande genom att det för den skattskyldige kan framstå som att denne har rätt att få avdrag med ett belopp motsvarande 25 respektive 20 procent av avgiftsunderlaget.

För skattskyldiga som önskar räkna fram och yrka avdrag med ett belopp motsvarande egenavgifter som faktiskt belöper sig på årets inkomst är regelsystemet många gånger så komplicerat att den enda framkomliga vägen för dem är att yrka avdrag med de i lagrummen angivna procentsatserna. För den som deklarerar med e-legitimation eller tar hjälp av den s.k. beräkningssnurren på Skatteverkets hemsida går det att få information om inkomst av näringsverksamhet, förvärvsinkomst, egenavgifter samt inkomstskatt efter att nödvändiga uppgifter har lämnats. Den som inte använder sig av datorer är hänvisad till Skatteverkets skatteuträkningsbroschyr för att räkna ut sin inkomst av näringsverksamhet. Även om det alltså är möjligt att med tekniska hjälpmedel räkna ut korrekta avgifter är det ändå många som yrkar schablonavdrag. Detta innebär i flertalet fall att årets yrkade och medgivna schablonavdrag överstiger de avgifter som faktiskt kommer att tas ut och att den skattskyldige således får en skattecredit. Det innebär också att den förmånsgrundande inkomsten blir lägre i motsvarande mån.

För att komma till rätta med den beskrivna situationen och förenkla reglerna om avdrag för egenavgifter har Skatteverket lämnat en skrivelse till utredningen med förslag om ändrade regler för avdrag. Förslaget innebär att schablonavdraget slopas och att Skatteverket beräknar avgifterna och tillgodoför den skattskyldige det avdrag för egenavgifter som är hänförligt till beskattningsåret. Det ska då inte längre behövas någon korrigerande motsvarande skillnaden mellan föregående års faktiska och yrkade egenavgifter. Skatteverkets förslag innebär att den skattskyldige inte ska räkna ut slutresultatet av näringsverksamheten utan Skatteverket ska från deklarerade inkomstuppgifter beräkna egenavgifterna och tillgodoföra avdraget. Det får till följd att den enskilde inte vet hur hög inkomsten från näringsverksamheten är innan slutskattsedeln kommer i slutet på året såvida denne inte räknat ut den på Skatteverkets hemsida. Enligt utredningens bedömning leder en sådan ordning till rättsosäkerhet, eftersom förvärvsinkomstens storlek har betydelse i flera olika sammanhang. Utredningen bedömer därför att Skatteverkets förslag inte bör genomföras.

...

Frågan om hur egenavgifterna ska regleras är komplex och berör flera regelverk och inte bara inkomstskattelagen. Utredningen anser att frågan är för omfattande för att tas om hand i detta sammanhang. Mot denna bakgrund har utredningen valt att inte föreslå några ändringar i bestämmelserna om egenavgifter. Det är dock angeläget att frågan tas om hand i ett annat sammanhang. Innan så har skett anser utredningen att det skulle underlätta om Skatteverket i specifikationen som bifogas inkomstdeklarationen lämnar vägledande uppgifter om hur den skattskyldige ska deklarerera egenavgifterna, jfr avsnitt 8.2.2.

I ett särskilt yttrande framförde Skatteverkets representant i utredningen, experten Ann Ireholm, följande rörande avdrag för egenavgifter (SOU 2014:68 s. 327ff):

I betänkandetexten föreslår utredningen att bestämmelserna om egenavgifter behålls oförändrade. Skatteverket vidhåller inlämnat förslag som innebär förenklingsvinster särskilt genom att ingen avstämning av egenavgifterna behöver göras. Förslaget innehåller förenklingsvinster som att;

- Oavsiktliga fel minskar. Ett vanligt exempel är att schablonavdrag yrkas men den som deklarerar missar att fylla i schablonavdrag/ påförda avgifter från föregående år alternativt gör avstämningen av egenavgifter med felaktiga belopp. Att rätta dessa fel medför kostnader för den enskilde och Skatteverket. Förvärsinkomsten kan dessutom bli för låg om inte rättelse görs och den enskilde kan lida rättsförlust.
- Den enskilde behöver inte själv ta reda på vilken procentsats som ska tillämpas, vilken kan avvika år från år. Dagens lagtext uttrycker att schablonavdrag ska medges med högst 20 procent eller 25 procent. I dagens system måste den enskilde anpassa sitt schablonavdrag bl.a. efter sin ålder för att avdraget inte ska bli för högt eller för lågt. Är du född 1988 eller senare får du göra ett schablonavdrag med 14 procent på överskottet eftersom du då betalar lägre avgifter. Betalar du endast ålderspensionsavgift, född 1938–1948, är schablonavdraget 10 procent. Driver du passiv näringsverksamhet får du göra ett schablonavdrag med högst 20 procent.
- Vid omräkning kan rätt belopp för egenavgifterna räknas fram och medges avdrag för vid det år som omräkningen avser, i stället för att Skatteverket i vissa fall behöver ompröva flera år på grund av avstämningen av egenavgifterna. Det är mycket vanligt med omräkningar vid t.ex. omprövning, revision- och skönstaxering. Vid omräkning påverkas egenavgifterna. Se följande exempel; År 4 görs en skönmässig höjning av inkomsten för år 1. Schablonavdrag för egenavgifter medges. År 2 ska näringsidkaren återföra schablonavdraget för egenavgifter år 1. Det innebär att även deklarationen för år 2 behöver omprövas eftersom den skattskyldige nu är berättigad till ett högre schablonavdrag. Det kan i sin tur innebära samma påverkan på egenavgifterna för år 3 som då också måste omprövas. Att behöva ompröva flera år på grund av avstämningen av egenavgifterna är en kostnad för den skattskyldige och för Skatteverket. Det kan även få andra konsekvenser för den skattskyldige eftersom förvärsinkomsten ändras. Det ska även noteras att bestämmelserna om egenavgifter innebär att avdrag för debiterade egenavgifter medges först när debitering sker vilket innebär att i ovanstående exempel medges avdrag för egenavgifterna först år 4 dvs. det år höjningsbeslutet fattas. Eftersom debiteringen avser alla år, kan beloppet bli högt och det kommer inte motsvaras av något schablonavdrag. Det finns då risk för att det inte kan utnyttjas av den enskilde på ett bra sätt.
- I samband med att en enskild näringsverksamhet avslutas ett visst år uppkommer en avstämningspost att deklarerera för efterföljande år. Anta att en näringsverksamhet upphört under 2013. Den enskilde yr-

kar ett schablonavdrag i deklarationen vid beskattningen 2014. Efterföljande år sker en avstämning, varvid schablonavdraget ska återföras och föregående års påförda egenavgifter ska dras av. Om inte schablonavdragets storlek anpassas så att det motsvarar det belopp som påförs vid beskattningen 2014 så kan en intäktspost eller kostnadspost uppkomma även för efterföljande beskattningsår. Med Skatteverkets förslag slipper den enskilde deklarerera små avstämningsposter efterföljande år.

- Uppgiftslämnandet underlättas om antalet rutor blir färre i deklarationsblanketten.
- Det belopp som den enskilde redovisar till Skatteverket kan också redovisas till Försäkringskassan som själv kan räkna fram den slutliga sjukpenninggrundande inkomsten genom att ta hänsyn till exakt rätt belopp för egenavgifter.

Utredningens invändning mot förslaget är att det leder till rättsosäkerhet för den enskilde när denne själv behöver ta fram förvärvsinkomsten. Skatteverkets uppfattning är att förslaget ökar rättssäkerheten för den enskilde eftersom rätt avgift tas ut och förvärvsinkomsten därigenom blir rätt från början. Det eventuella merarbete det innebär för den enskilde att via hemsidan, e-leg eller skatteuträkningsbroschyr, själv räkna fram sin förvärvsinkomst när så behövs ska ställas mot förslagets förenklingsvinster och inbesparade kostnader. Sammantaget blir det betydande förenklingsvinster med Skatteverkets förslag.

Som Skatteverket redan framfört i det ovan redovisade särskilda yttrandet anser verket att förslaget ökar rättssäkerheten för de enskilda eftersom rätt avgift tas ut och förvärvsinkomsten därigenom blir rätt från början. I dagens system fyller den skattskyldige i sin deklaration och får – efter bl.a. schablonavdrag för egenavgifter – fram årets överskott/underskott. I det nu föreslagna systemet kommer det i deklarationen redovisade beloppet vara före avdrag för de för året debiterade egenavgifterna. Den enskilde kommer dock att t.ex. via Skatteverkets hemsida, e-leg eller skatteuträkningsbroschyr, själv kunna räkna fram sin förvärvsinkomst när så behövs eller önskas. Den komplikation som detta kan innebära för den enskilde måste dock ställas mot förslagets förenklingsvinster och inbesparade kostnader. Sammantaget blir det betydande förenklingsvinster för såväl de skattskyldiga som för Skatteverket om det nu framlagda förslaget genomförs.

Skatteverket föreslår mot denna bakgrund att regelsystemet när det gäller egenavgifter ändras och att det – i likhet med vad som gäller t.ex. beträffande grundavdraget – läggs på Skatteverket att beräkna och tillgodoföra den skattskyldige det till beskattningsåret hänförliga avdraget för egenavgifter.

Lagförslagen

Förslaget föranleder

- att bestämmelserna i 3 kap. 18 §, 11 kap. 44 §, 12 kap. 36 §, 15 kap. 7 §, 16 kap. 29 och 30 §§, 30 kap. 6 §, 33 kap. 5 §, 34 kap. 5 § samt 65 kap. 4 § IL ändras,
- att bestämmelserna i 3 kap. 9 och 14 §§ SAL ändras, samt
- att bestämmelsen 29 kap. 1 § första stycket 3 SFL ändras.

4.1.1 Avdrag för egenavgifter vid skalbolagsbeskattning

Promemorians förslag: Avdrag för egenavgifter vid skalbolagsbeskattning beräknas och tillgodoförs av Skatteverket med ledning av de uppgifter den skattskyldige har lämnat i sin inkomstdeklaration.

Skälen till promemorians förslag: Som framgår av avsnitt 3.1.3 ska, vid skalbolagsbeskattning, avdrag för debiterade egenavgifter göras som ett allmänt avdrag i enlighet med bestämmelsen i 62 kap. 5 § IL.

Det nu framlagda förslaget om maskinell beräkning av egenavgifter syftar främst till att förenkla de skattskyldigas och Skatteverkets hantering av dessa avgifter i inkomstdeklarationen. Skatteverket har vid framtalandet av denna promemoria inte kunnat finna några skäl som talar emot att denna förenkling också ska omfatta fall då skalbolagsbeskattning ska ske. Även dessa fall bör således omfattas av den maskinella beräkningen av avdrag för egenavgifter.

Lagförslaget

Förslaget föranleder att bestämmelsen i 49 a kap. 11 § IL ändras.

4.1.2 Socialavgiftslagen (2000:980)

Promemorians förslag: De egenavgifter som ska betalas ska begränsas till ett belopp motsvarande den del av avgiftsunderlaget som överstiger i 3 kap. 9 § SAL angiven ersättning respektive i 3 kap. 14 § SAL angivet avgiftsunderlag. I de fall de egenavgifter som ska betalas begränsas i enlighet med det nu sagda ska avgifterna i första hand anses utgöra ålderspensionsavgift.

Skälen för promemorians förslag: I 3 kap. 9 § första stycket SAL anges att ersättningar under 1 000 kronor är avgiftsfria. På motsvarande sätt anges i 3 kap. 14 § SAL att inga avgifter ska betalas om avgiftsunderlaget understiger 1 000 kronor. Vid en beräkning av avdraget för egenavgifter medför dessa bestämmelser vissa problem, vilka kan åskådliggöras med följande exempel:

Pensionären A som bara ska betala ålderspensionsavgiften på ett avgiftsunderlag som uppgår till 1 000 kronor. Avdraget beräknas till 92 kronor ($= 1\,000 \times 0,1021/1,1021$). När sedan de debiterade avgifterna ska beräknas blir dessa 0 kr eftersom underlaget är 908 kronor ($= 1\,000 - 92$) och alltså understiger de 1 000 kronor som anges i 3 kap. 14 § SAL. Här blir det alltså en differens på 92 kronor som måste hanteras på något sätt.

Den maximala differens som kan uppkomma på grund av bestämmelserna i 3 kap. 9 och 14 §§ SAL uppgår till 289 kronor och dessa måste hanteras på något sätt. En lösning på detta problem är att medge allmänt avdrag för ett belopp motsvarande differensen.

Skatteverket har dock stannat för en lösning som innebär att egenavgifter högst ska tas ut med ett belopp som motsvarar den del av avgiftsunderlaget som överstiger i 3 kap. 9 § SAL angiven ersättning respektive i 3 kap. 14 § SAL angivet avgiftsunderlag. Med den nu föreslagna lösningen uppkommer inga differenser som måste hanteras i särskild ordning.

Det nu lämnade förslaget innebär att de egenavgifter som ska betalas i vissa fall kommer att begränsas. I de fall en sådan begränsning av egenavgifterna blir aktuell ska de betalda avgifterna i första hand anses utgöra ålderspensionsavgift.

Lagförslaget

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 3 kap. 17 a §, tas in i SAL samt en ny rubrik tas in närmast före denna.

4.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: De nya reglerna om maskinellt avdrag för egenavgifter ska träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på egenavgifter som hänförs till inkomståret 2017 och senare. Äldre regler ska dock tillämpas när det gäller avdrag för och återföring av egenavgifter som hänförs till inkomståret 2016 och tidigare år.

Skälen till promemorians förslag: Reglerna avseende avdrag för egenavgifter innefattar att stora förändringar måste göras i beskattningsdatabaserna. Med beaktande av det ovan sagda föreslår Skatteverket att dessa regler ska träda i kraft först den 1 januari 2017.

Om ändringar gör i inkomstbeskattningen för inkomståret 2016 eller tidigare ska äldre regler äga fortsatt tillämpning. Detta innebär att om en ändring medför att underlaget för egenavgifter påverkas ska – i förekommande fall – avdraget för egenavgifter justeras med anledning av detta och eventuell återföring eller ytterligare avdrag göras det år då debiteringen ändras. Tillkommande eller nedsatta egenavgifter för inkomståret 2016 eller tidigare år ska dock inte beaktas då korrigeringar görs enligt 30 kap. 6 §, 33 kap. 5 § eller 34 kap. 5 § IL.

5 Konsekvensanalys

Syftet med förslaget är som nämnts ovan i promemorian att förenkla för dem som ska deklarerera egenavgifter – i första hand enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Förändringen innebär att Skatteverket, med utgångspunkt i de uppgifter som den skattskyldige lämnar i sin inkomstdeklaration, automatiskt beräknar och tillgodoför avdrag för egenavgifter. Detta underlättar för de som ska deklarerera avgifterna eftersom de, om förslaget genomförs, behöver räkna fram och lämna färre uppgifter.

5.1 Offentligfinansiella konsekvenser

Enligt nuvarande system med avsättning ett år och avstämning nästföljande år, uppstår oftast en skuld för den skattskyldige år två, då avsättningen, som beräknats utifrån en schablon på 20 respektive 25 procent, är högre än senare påförda avgifter. Detta innebär att den som gör avsättning för egenavgifter enligt schablon ofta får en skattecredit.⁹

Uppgifter från NE-bilagor (enskild näringsverksamhet) inlämnade i samband med inkomstdeklarationen

Taxeringsår	Medgivna avdrag	Påförda egenavgifter	Skattecredit
2011	10 529 858 279	9 486 198 116	526 630 918
2012	11 146 541 578	8 937 245 242	1 114 810 931
2013	11 248 927 741	9 029 527 396	1 119 909 414

Uppgifter från N3-bilagor (delägare i handelsbolag) inlämnade i samband med inkomstdeklarationen

Taxeringsår	Medgivna avdrag	Påförda egenavgifter	Skattecredit
2011	1 833 942 012	1 646 439 966	94 613 532
2012	1 827 682 017	1 457 383 143	186 852 812
2013	1 774 133 545	1 409 975 500	183 754 150

Uppgifter från T1-bilagor (inkomst av tjänst i vissa fall) inlämnade i samband med inkomstdeklarationen

Taxeringsår	Medgivna avdrag	Påförda egenavgifter	Skattecredit
2011	46 763 581	42 543 071	2 129 669
2012	49 528 180	43 451 535	3 066 275

⁹ Skattecrediten har i tabellerna nedan beräknats som uteblivna skatter och egenavgifter för ett belopp motsvarande skillnaden mellan medgivna avdrag för egenavgifter och påförda egenavgifter. Skatter och egenavgifter har beräknats till 50,46 procent.

Uppgifter från T2-bilagor (inkomst av hobby) inlämnade i samband med inkomstdeklarationen

Taxeringsår	Medgivna avdrag	Påförda egenavgifter	Skattecredit
2011	2 451 144	2 160 937	146 438
2012	2 136 626	1 852 252	143 495

Storleken på avsättningen (medgivna avdrag) och den påförda egenavgiften kommer enligt förslaget att överensstämna, vilket leder till att egenavgifterna blir rätt beräknade från början och påförs i rätt tid. På detta sätt undviks varje år en skattecredit om totalt ca 1,1 mdkr. Den offentligfinansiella effekten av en avskaffad skattecredit motsvarar räntan på denna (effekten av ett minskat lånebehov för staten). Med utgångspunkt i en tioårig statslåneränta om 1,8 procent kan ränteeffekten beräknas till 19,4 mnkr, vilket innebär att förslaget medför positiva offentligfinansiella konsekvenser. Skatteverkets förslag att begränsa uttaget av egenavgifter till ett belopp motsvarande den del av avgiftsunderlaget som överstiger 1 000 kronor (se avsnitt 4.2.1) kommer att medföra att de med avgifterna förenade förmånerna till viss del kommer att bli ofinansierade. Skatteverket bedömer dock att denna kostnadsökning inte kommer få några nämnvärda offentligfinansiella konsekvenser.

Beräkningarna har skett utifrån nu gällande regelverk. Ändrade regler rörande egenavgifter för t.ex. vissa särskilda åldersgrupper kan delvis ge ett annat utfall.

5.2 Konsekvenser för Skatteverket

De i promemorian föreslagna regelförändringarna kommer att medföra initiala merkostnader, vissa löpande kostnader samt löpande kostnadsinbesparingar. De initiala kostnaderna är främst hänförliga till systemanpassningar, extern och intern information samt omarbetning av befintliga blanketter. Skatteverket har beräknat de totala initiala kostnaderna till ca 8,1 mkr. Ökade löpande kostnader för systemuppdateringar har beräknats till 90 000 kronor/år. De löpande inbesparingarna består främst av slopade kontroller och utredningar avseende avstämning av egenavgifter och schablonavdrag för egenavgifter. Därtill kommer även antalet omprövningar att minska. Det kan förväntas att de löpande kostnadsinbesparingarna till följd av förslaget kommer att överstiga ovan nämnda ökade löpande kostnader.

5.2.1 Initiala kostnader för förslaget

Förslaget innebär förändringar vid beräkning av egenavgifter samt innehåller regelförändringar i inkomstskattelagen (1999:1229), socialavgiftslagen (2000:980) och skatteförfarandelagen (2011:1244). Förslaget kommer främst att påverka företagare, redovisningskonsulter, revisorer samt programvaruföretag. En väsentlig del av Skatteverkets initiala kostnader kommer att bestå av systemanpassningar samt extern information i olika former.

Systemanpassningar

Förslaget innebär framför allt stora förändringar av Skatteverkets skatteberäkningsfunktion samt att en ny beräkningstjänst för beräkning av avdrag för egenavgifter på webben behöver utvecklas. Skatteverket bedömer att de initiala kostnaderna för dessa tjänster uppgår till 3 600 000 kronor och att större delen av dessa kostnader kommer att belasta 2016-års budget. Kostnader för anpassningar av övrigt IT-stöd uppgår initialt till 800 000 kronor.

De sammanlagda initiala kostnaderna för anpassningarna har beräknats till 4 400 000 kronor.

Extern information

Den externa information Skatteverket behöver lämna med anledning av förslaget kommer att ske via skatteupplysningen/servicekontoren, Skatteverkets webbplats och broschyrer.

Skatteupplysningen/servicekontoren

Enligt Skatteverkets uppgifter lämnas sammanlagt in årligen ca 500 000 NE-, N3A-, T1- och T2-bilagor som utvisar överskott och därmed berörs av den föreslagna regelförändringen.

Skatteverket uppskattar att ca 5 procent av ovanstående personer kommer att vända sig till skatteupplysningen för att få hjälp med frågor med anledning av förslaget (via telefon eller mail) eller till ett servicekontor (personligt besök).

Detta innebär 25 000 kontakter med skatteupplysningen/servicekontoren vilket då ger en kostnad på 2 500 000 kronor (ett samtal kostar 77 kronor, ett mail 134 kronor och ett besök på ett servicekontor 81 kronor, en sammanvägd kostnad kan därför uppskattas till 100 kronor per kontakt med Skatteverket).

Skatteverkets webbplats

I linje med Skatteverkets inriktning på ”e-vägen” kommer arbetet med att föra ut information om de nya föreslagna reglerna inriktas på Skatteverkets webbplats. Detta innebär att viss del av informationen på webbplatsen kommer att behöva omarbetas. Detta arbete beräknas kosta 65 000 kronor (100 timmar à 650 kronor/timme).

Broschyrer

Skatteverket kommer behöva göra ändringar i ett antal broschyrer som verket ger ut. Kostnaden för detta arbete beräknas till 130 000 kronor (200 timmar à 650 kronor/timme).

Total beräknad kostnad för extern information uppgår till 2 695 000 kronor.

Intern information

Utbildningskostnader för Skatteverkets personal

Utbildningskostnaderna består av framtagning och omarbetning av utbildningsmaterial samt tidsåtgång för de anställda att delta i utbildningen.

Framtagande av utbildningsmaterial för nyhetsutbildning samt omarbetningar av befintliga utbildningar som berörs av förslaget, beräknas kosta 153 400 kronor (236 timmar á 650 kronor/timme).

Uppskattningsvis finns det idag ca 1 500 anställda inom Skatteverket som kommer att behöva nyhetsutbildning i någon form. Utbildningstiden för dessa beräknas till 30 min per anställd i genomsnitt. Kostnaden för genomförandet kan därmed beräknas till 337 500 kronor (1 500 x 0,5 timme x 450 kronor/timme).

Totalt uppgår kostnaderna för intern information med anledning av förslaget till 490 900 kronor.

Omarbetning av befintliga blanketter

Skatteverket kommer även behöva göra förändringar i fyra blanketter. Kostnaderna för detta beräknas uppgå till 104 000 kronor (160 timmar à 650 kronor/timme).

Skatteverket kommer också behöva göra en del anpassningar i verkets IT-system med anledning av de blankettförändringar som sker. Kostnaderna för detta beräknas uppgå till 400 000 kronor.

Totalt uppgår kostnaderna för blankettförändringar till 504 000 kronor.

Kostnader för omarbetning av den rättsliga vägledningen

Skatteverket kommer att behöva omarbeta vissa delar av den rättsliga vägledningen. Kostnaderna för detta arbete har beräknats till 39 000 kronor (60 timmar à 650 kronor/timme).

Beloppsmässig sammanställning av de totala ökade initiala kostnaderna:

Skatteverkets initiala kostnader med anledning av det nu framlagda förslaget har således beräknats till sammanlagt 8 128 900 kronor (= 4 400 000 + 2 695 000 + 490 900 + 504 000 + 39 000 = 8 128 900).

5.2.2 Löpande kostnader/inbesparingar för förslaget

Löpande ökade kostnader för skatteberäkningsfunktionen och den nya beräkningstjänsten beräknas uppgå till 90 000 kronor per år. De löpande kostnadsinbesparingarna med anledning av förslaget består främst av minskade handläggningskostnader till följd av att Skatteverket inte längre behöver kontrollera;

- Deklarerade uppgifter avseende avstämning av föregående års medgivna avdrag för egenavgifter och påförda egenavgifter.
- Deklarerade uppgifter avseende årets beräknade schablonavdrag för egenavgifter.

Ytterligare faktorer som bör minska Skatteverkets löpande kostnader med anledning av förslaget är följande;

- Vid omräkning av slutlig skatt, kan rätt belopp för egenavgifter räknas fram och avdrag medges för det år som omräkningen avser, istället för att Skatteverket i vissa fall behöver ompröva flera år på grund av avstämning av egenavgifter.
- De efterföljande processerna bedöms också minska i motsvarande mån.

- Avsättning för egenavgifter och påförda egenavgifter inhämtas idag vid förtryckning av inkomstdeklaration 1, som en hjälp för deklaran-ten att fylla i sin näringsbilaga. Denna hämtning av föregående års uppgifter kommer inte att behövas. Förenklingen slår också igenom på den elektroniska inkomstdeklarationen som visar samma inform-ation som förtryckningen.
- I deklarationsbilagor kan rutor för avsättning och avstämning av egenavgifter tas bort. Det innebär färre rutor att tolka i skanning och därmed färre tolkningsfel.

Beloppsmässig sammanställning av de löpande kostnaderna/ inbesparingarna

Skatteverkets ökade löpande kostnader har beräknats till 90 000 kronor. De förväntade löpande inbesparingarna bedöms överstiga de ökade löpande kostnaderna.

5.3 Ikraftträdande och informationsinsatser

Ett system med maskinellt beräkning och tillgodoförande av egenavgifter kräver omfattande förändringar i Skatteverkets datasystem. Att ta fram och testa ett sådant system är tidskrävande varför verket föreslår att reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

5.4 Konsekvenser för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag m.fl.

Förslaget berör enskilda näringsidkare, fysiska personer (och dödsbon) som är delägare i handelsbolag, personer som ska deklarerar inkomstgivande hobby och personer som i vissa fall ska deklarerar inkomst av tjänst och betala egen-avgifter. Det senare fallet rör bland annat personer som under vissa förutsätt-ningar fått arbetsersättning vilken är lägre än 10 000 kronor per utbetalare, personer som har F-skatt, men fått ersättning som inte ska ingå i näringsverk-samheten och dem som fått arvode eller royalty för enstaka konstnärligt, litte-rärt eller vetenskapligt arbete, om inte utbetalaren ska betala arbetsgivaravgif-ter på beloppet. Förslaget berör även indirekt personer och företag som arbetar med att upprätta deklarationer åt andra samt tillverka och sälja deklarations-program.

I dagsläget överstiger årets yrkade och medgivna schablonavdrag i flertalet fall de avgifter som faktiskt kommer att tas ut och den skattskyldige får således en skattecredit. Det innebär också att den förmånsgrundande inkomsten blir lägre i motsvarande mån. Förslaget innebär att möjligheterna till denna skatte-credit kommer att försvinna. En annan konsekvens av de föreslagna reglerna är att företagare, redovisningskonsulter och revisorer m.fl. får färre uppgifter att hålla reda på och redovisa och att felkällan blir mindre. Den enskilde behöver själv inte hålla reda på procentsatsen för schablonavdraget, vilket kan avvika år från år beroende av bland annat ålder. Ytterligare förenklingsvinster med de föreslagna reglerna har beskrivits ovan i avsnitt 4.1 (Ann Ireholms särskilda yttrande till förenklingsutredningen) och i viss mån bland konsekvenserna för Skatteverket (minskat behov av rutor i blanketterna är t.ex. till fördel både för verket och för de skattskyldiga).

Vid taxeringen år 2012 lämnades drygt 777 000 NE-bilagor (enskild näringsverksamhet) och drygt 148 000 N3A-bilagor (fysiska personer och dödsbon som har andel i handelsbolag) in till Skatteverket. Alla nämnda enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag lämnar dock inte uppgifter om egenavgifter vid varje taxering. Detta kan bland annat bero på att den enskilda näringsverksamheten inte visat positivt resultat. För t.ex. delägare i skogsbruk uppstår ett överskott ofta endast de år då avverkning skett (NE-bilaga lämnas ändå för övriga år). Även om förslaget berör samtliga enskilda näringsidkare, fysiska personer och dödsbon som är delägare i handelsbolag och andra som ska betala egenavgifter berörs inte alla vid varje deklarationstidpunkt. Utifrån Skatteverkets statistik för taxeringen 2012 över antalet NE-bilagor som visar överskott för verksamheten och det antal NE- och N3A-bilagor som innehåller uppgifter om egenavgifter, är det rimligt att anta att de föreslagna reglerna leder till förenklingar för drygt 374 000 enskilda näringsidkare och drygt 110 000 fysiska personer och dödsbon som är delägare i handelsbolag årligen.

Utifrån Skatteverkets statistik för taxeringen 2012 över antalet inlämnade T1- och T2-bilagor är det vidare rimligt att anta att de föreslagna reglerna årligen leder till förenklingar för ungefär 2300 personer som deklarerar inkomst av tjänst i vissa fall och ungefär 800 personer som deklarerar inkomstgivande hobby.

Enskild näringsverksamhet och handelsbolag förekommer inom alla branscher och drivs med varierande omsättning och storlek, även om framförallt många enskilda näringsidkare är småföretagare. Vid taxeringen 2012 hade t.ex. endast ungefär 45 000 stycken av de enskilda näringsidkare som lämnade NE-bilaga anställda.

Även de programvaruföretag som tillhandahåller program för skatteredovisning påverkas, som ovan nämnts av förslaget. De skatteprogram som finns på marknaden och som många företagare använder sig av måste anpassas till ändringen, vilket gör att information om denna måste gå ut i god tid och förankras hos programvaruföretagen i ett tidigt skede. Förändringarna bör då kunna ske inom ramen för företagets årliga uppdateringar av programmen och till en relativt låg kostnad. Dessutom påverkas de företag som hjälper andra att deklarerar egenavgifter (revisorer, redovisningskonsulter etc.) av förslaget.

Flertalet av de berörda företagen är små och det framlagda förslaget är utformat för att underlätta för dessa. Skatteverket bedömning är att särskild hänsyn har tagits till dessa företag vid reglernas utformning. Härutöver måste dock kommande information anpassas efter att de särskilda behov som små företag kan ha.

Enligt Skatteverket påverkar förslaget inte företagets konkurrensförhållanden. Detta eftersom förslaget innebär att samma regler ska gälla för alla enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare som är fysiska personer och är inte heller så omfattande att det påverkar berörda företags konkurrensförhållanden mot andra företagsformer t.ex. aktiebolag.

Enligt Tillväxtverkets mätningar av företagets administrativa börda år 2009, är den beräknade tiden för att uppfylla informationskraven att i NE-bilagan ange medgivna avdrag för egenavgifter respektive påförda egenavgifter samt beräkna årets avdrag 2 minuter per uppgift, dvs. 6 minuter.

Uppgifterna ska lämnas en gång per år i samband med inkomstdeklarationen. Timlönen för en enskild näringsidkare kan i likhet med Tillväxtverkets antaganden uppskattas till 266 kronor. Det kan vidare antas att hälften av alla enskilda näringsidkare använder sig av redovisningshjälp. Enligt Tillväxtver-

ket uppgår kostnaden för en sådan tjänst till 37 kronor och 50 öre vardera för uppgifter om medgivna avdrag för egenavgifter respektive påförda egenavgifter samt beräkning av årets avdrag.

Den administrativa kostnaden för de enskilda näringsidkare som deklarerar själva kan således beräknas till $187\,000$ ($\frac{1}{2}$ av det totala antalet NE-bilagor) \times 6 ($2+2+2$ minuter) \times (266 kronor/ 60) = $4\,974\,200$ kronor. För enskilda näringsidkare som tar hjälp av utomstående för att deklarerar kan motsvarande externa kostnad beräknas till $187\,000$ ($\frac{1}{2}$ av det totala antalet NE-bilagor) \times $112,50$ kronor ($3 \times 37,50$ kronor) = $21\,037\,500$ kronor. Tillväxtverket har inte mätt de administrativa kostnaderna för delägare i handelsbolag på motsvarande sätt. Skatteverket anser dock att det är rimligt att anta att dessa kan beräknas på motsvarande sätt och att det även i detta fall kan antas att hälften av företagarna tar hjälp för att upprätta deklarationen. Den administrativa kostnaden för de fysiska personer som ska deklarerar andel i handelsbolag kan således beräknas till $55\,000$ ($\frac{1}{2}$ av det totala antalet N3A-bilagor) \times 6 ($2+2+2$ minuter) \times (266 kronor/ 60) = $1\,463\,000$ kronor. För dem som tar hjälp av utomstående för att deklarerar kan motsvarande externa kostnad beräknas till $55\,000$ ($\frac{1}{2}$ av det totala antalet N3A-bilagor) \times $112,50$ kronor ($3 \times 37,50$ kronor) = $6\,187\,500$ kronor.

Tillväxtverket har inte heller mätt de administrativa kostnaderna för personer som ska deklarerar hobbyverksamhet eller som i vissa andra fall ska betala egenavgifter. Även om dessa personer inte ska betala egenavgifter i egenskap av företagare kan det dock vara intressant att beräkna konsekvenserna även för dem. Skatteverket anser att det är rimligt att anta att de administrativa kostnaderna kan beräknas på motsvarande sätt som för enskilda näringsidkare, men att det kan förutsättas att samtliga dessa personer deklarerar utan extern hjälp. Den administrativa kostnaden för de personer som ska deklarerar inkomst av hobby kan således beräknas till 800×6 ($2+2+2$ minuter) \times (266 kronor/ 60) = $21\,280$ kronor. För de personer som i vissa fall ska betala egenavgifter kan de administrativa kostnaderna beräknas till 2300×6 ($2+2+2$ minuter) \times (266 kronor/ 60) = $61\,180$ kronor.

Sammantaget innebär förslaget därför en minskning av kostnaderna för att deklarerar för de personer som är skyldiga att redovisa och beräkna egenavgifter med totalt $33\,446\,660$ kronor. Av denna summa utgör $6\,519\,660$ kronor en minskning av företagens administrativa kostnader. Resterande $27\,225\,000$ kronor innebär en minskning av företagens övriga kostnader (externa kostnader för deklareringshjälp).

6 Författningskommentarer

6.1 Inkomstskattelagen (1999:1229)

3 kap.

18 §

Den i paragrafen gjorda ändringen är en konsekvens av att schablonavdraget för egenavgifter avskaffats.

11 kap.

44 §

Den i paragrafen gjorda ändringen är en konsekvens av att schablonavdraget för egenavgifter avskaffats.

12 kap.

36 §

I *första stycket* klargörs att en fysisk person har rätt till avdrag för de egenavgifter som hänför sig till beskattningsåret till den del de avser inkomster i inkomstslaget tjänst. Avdraget ska beräknas av och tillgodoföras den skattskyldige av Skatteverket, se vidare avsnitt 4.1.

Andra stycket innehåller bestämmelser om det underlag på vilket avdraget ska beräknas. Bestämmelsen har – sett i förhållande till tidigare tredje stycke – anpassats till att något schablonavdrag inte längre medges utan att avdrag i stället medges direkt för de för samma inkomstår debiterade egenavgifterna.

15 kap.

7 §

Den i paragrafen gjorda ändringen är en konsekvens av att schablonavdraget för egenavgifter avskaffats.

16 kap.

29 §

I paragrafen klargörs att en fysisk person har rätt till avdrag för de egenavgifter som hänför sig till beskattningsåret till den del de avser näringsverksamheten. Avdraget ska beräknas av och tillgodoföras den skattskyldige av Skatteverket.

30 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om det underlag på vilket avdraget enligt 29 § ska beräknas. Eftersom något schablonavdrag inte längre ska medges är bestämmelsen i tidigare andra stycket utgått.

30 kap.

6§

Den i paragrafen gjorda ändringen är en konsekvens av att schablonavdraget för egenavgifter avskaffats. I paragrafen har också gjorts vissa redaktionella ändringar.

33 kap.

5 §

Den i paragrafen gjorda ändringen är en konsekvens av att schablonavdraget för egenavgifter avskaffats. I paragrafen har också gjorts vissa redaktionella ändringar.

34 kap.

5 §

Den i paragrafen gjorda ändringen är en konsekvens av att schablonavdraget för egenavgifter avskaffats.

49 a kap.

11 §

I paragrafen klargörs att avdrag för de egenavgifter som hänför sig till en avyttring av andelar i ett skalbolag ska beräknas av och tillgodoföras den skattskyldige av Skatteverket, se vidare avsnitt 4.1.1.

65 kap.

4 §

Den i paragrafen gjorda ändringen är en konsekvens av den gjorda omnumreringen av punkterna i 3 kap. 18 § första stycket och innebär ingen ändring i sak.

6.2 Socialavgiftslagen (2000:980)**3 kap.**

17 a §

I bestämmelsen – som är ny – klargörs att egenavgifter högst får tas ut med ett belopp motsvarande den del av i 9 § angiven ersättning eller i 14 § angivet avgiftsunderlag som överstiger i 9 respektive 14 § angivna belopp, se vidare avsnitt 4.1.2. Bestämmelsen kan belysas med följande exempel:

A har ett avgiftsunderlag om 1 150 kronor på vilka egenavgifter enligt 13 § ska tas ut med 19,09%, dvs. med sammanlagt 219,54 kronor. Av denna paragraf följer dock att avgiftsuttaget ska begränsas till 150 kronor (1 150 – 1 000).

I bestämmelsen klargörs vidare att i de fall de egenavgifter som ska betalas har satts ned i enlighet med det ovan sagda ska de betalda avgifterna i första hand anses avse ålderspensionsavgiften.

6.3 Skatteförfarandelagen (2011:1244)

29 kap.

1 §

I *första stycket 3* anges att deklARATIONSSKYLDIGHETEN också omfattar en skyldighet att lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna bestämma storleken på avdraget för egenavgifter i enlighet med bestämmelserna i 12 kap. 36 § och 16 kap. 29 § IL.